

TERRA BAIXA

Tercer i quart d'ESO

NOTA PER ALS PROFESSORS I PROFESSORES

Aquestes activitats estan orientades cap a la matèria de Llengua Catalana i Literatura però també poden resultar molt útils per a crèdits variables com el de Teatre. Hem intentat que tots els exercicis siguin versàtils a fi i efecte que puguin ser adaptats a la seqüència didàctica. Les fitxes tenen exercicis per a abans i després de la representació, i les activitats possibiliten diferents temporitzacions.

ABANS DE L'ESPECTACLE

1. A continuació trobareu les dades més significatives de la biografia d'Àngel Guimerà.

Àngel Guimerà va néixer a Santa Cruz de Tenerife el 1845 i va morir a Barcelona el 1924. La seva formació inicial va ser totalment en castellà, però als vuit anys la seva família es va traslladar a Catalunya, on va aprendre català i va entrar en contacte amb la cultura del país.

Des de ben jove va sentir un viu interès per la literatura. L'any 1877 va ser proclamat Mestre en Gai Saber ja que havia guanyat alhora la flor natural, l'englantina i la viola dels Jocs Florals. La seva poesia, de caire narratiu i patriòtic, s'emmarcava dins els cànons estètics del Romanticisme.

Passats els trenta anys va dedicar-se plenament al teatre. La seva producció es divideix en tres etapes que t'explicarem tot seguit. L'obra dramàtica de Guimerà, que participa àmpliament dels trets característics romàntics, també va aprofitar alguns aspectes del Realisme.

La producció de l'autor va significar la restauració plena del teatre català i la seva internacionalització.

2. **Llegeix amb atenció aquest resum de les etapes principals del teatre d'Àngel Guimerà. Després fes-ne un esquema on es vegin clarament les obres més significatives de l'autor i les seves característiques.**

1879-1890: és una etapa plenament romàntica. La majoria d'aquestes obres se situen a l'Edat Mitjana, com *Gal·la Plàcidia* (1879), *Judith de Welp* (1883), *El fill del rei* (1886) i *Mar i Cel* (1888).

1890-1900: en aquest període, que segons els crítics és el més important, l'autor fa una síntesi entre Romanticisme i Realisme en una sèrie de drames de tema contemporani. D'una banda, la realitat es contempla des d'un punt de vista més idealitzat que objectiu, i els personatges tenen una dimensió heroica i simbòlica; d'altra, banda la forma adquireix un revestiment realista, canvia el vers per la prosa, el llenguatge és molt proper al col·loquial i l'acció se situa a la Catalunya contemporània.

És en aquesta etapa quan compon *Maria Rosa* (1894), on retrata la vida dels obrers; *Terra Baixa*, on retrata la vida dels pagesos; i *La filla del mar* (1900), on retrata la vida dels mariners.

1900-1924: durant aquest període, Guimerà s'esforça per adaptar el seu teatre als nous corrents estètics. *L'aranya* (1906) s'aproxima al Naturalisme, *La santa espina* (1907) i *La reina vella* (1908) s'aproximen al Modernisme simbolista. Després d'uns anys va fer un retorn cap als drames de la seva primera etapa.

3. Romanticisme i Realisme.

Dividiu la classe en grups de cinc o sis i que cadascun investigui sobre un dels següents temes relacionats amb Guimerà. Després els heu de posar en comú.

1. **ELS JOCS FLORALS:** En què consisteixen, quins premis els conformen i quins són els autors més importants que hi han participat.
2. **EL ROMANTICISME:** Característiques d'aquest moviment estètic, autors i obres internacionals més significatives del període.
3. **EL REALISME:** Característiques d'aquest moviment estètic, autors i obres internacionals més significatives del període.

4. Els personatges.

Saps què és un personatge **pla** i un personatge **rodó**? Parla'n amb la teva professora o professor i després digues a quin dels dos tipus pertany cadascun dels quatre que et proposem a continuació.

Argumenta la teva resposta basant-te en les característiques psicològiques i les accions d'aquests personatges.

MANELIC

MARTA

SEBASTIÀ

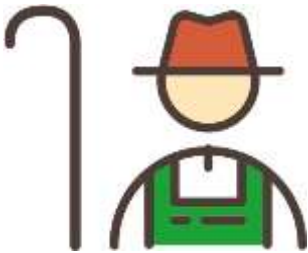
TOMÀS

5. El temps.

Aquesta obra està situada en un temps contemporani al de l'autor. A partir del que ja coneixes de l'obra pensa quins eren els principals conflictes socials a finals del segle XIX. Si necessites més informació pots consultar un manual d'història de la biblioteca.

6. La plana i la muntanya.

Ja saps que els personatges romàntics tenen una dimensió simbòlica que transcendeix les seves peculiaritats com a individus. En aquesta obra hi ha una clara contraposició entre la terra alta i la terra baixa. Llegeix els següents fragments i després explica aquesta contraposició tot relacionant-la amb els personatges que la representen.

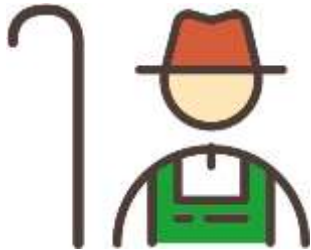

MANELIC: *El món de la terra baixa, prou; que no ho era, no, el de la muntanya. Sinó que potser no ho era perquè allà dalt no hi havia homes!*

MANELIC: *(...) i la Marta ve d'una terra baixa, encara més baixa que aquesta: de la vora de la mar! Quina malaventura!*

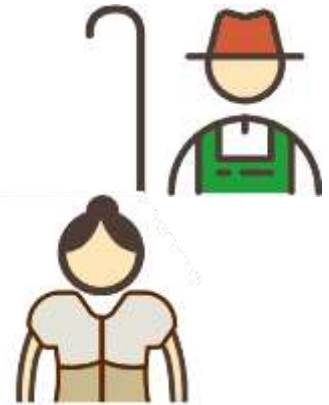
MARTA: *(...) i ens en anàrem a Barcelona tot captant (...).*

MANELIC: (...) *Aquella nit no vaig fer-ho perquè jo en lo mal... si ni tan sols hi creia! Ara sí, ara sí, que ja se m'han encomanat totes aquestes misèries de la terra baixa!*

MARTA: *Doncs allà dalt; i ara mateix!*

MANELIC: *Sí, anem-hi, sí, que allà es perdona tot; que no és com aquí baix, on tot se corromp. Quin fàstic (Enduent-se-la.) Que allà dalt, Marta, fins los cossos en la neu se conserven: ves què faran les ànimes!*

MARTA: *Què se us en dóna a vosaltres?... Si lo que vull jo és anar- me'n amb ell, amb lo meu marit, amunt, sempre muntanyes amunt, fins allà on no trobem gent que se'n riga de nosaltres!*

7. "He mort el llop! He mort el llop! He mort el llop!"

El Manelic es rebel·la contra la tirania, la maldat i, en definitiva, contra la baixesa del seu món. Creieu que avui dia encara hi ha situacions contra les quals ens hauríem de rebel·lar?

Organitzeu una taula rodona. Cada persona ha d'exposar una situació que considera pròpia de la "terra baixa" i entre tots heu de proposar possibles solucions.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EL COL·LOQUI AMB ELS ACTORS

Al final de l'obra tindreu l'oportunitat de parlar amb els actors que han representat l'obra *Terra Baixa*. És una oportunitat que tindreu poques vegades: poder parlar, just al final de l'obra, amb els actors que l'acaben de representar. A continuació teniu una sèrie de suggeriments per enfocar el col·loqui:

- **Quin criteri s'ha seguit per escollir l'escenografia.**
- **Dificultat d'adaptar un text teatral preexistent a una versió teatral més reduïda.**
- **Com s'han repartit els actors els personatges que els ha tocat representar**

DESPRÉS DE L'ESPECTACLE

8. L'adaptació.

La companyia ha adaptat l'obra a les seves característiques. Després de veure *Terra Baixa* explica els procediments que els quatre actors han utilitzat per tal de donar vida als dotze personatges (més un nombre indeterminat de pagesos i pageses) previstos per Guimerà.

Creus que l'argument de l'obra ha estat canviat de manera molt significativa?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. L'escenografia.

Durant el segle XIX i bona part del XX els decorats de les obres teatrals reproduïen de manera molt detallista l'espai on se suposava que transcorria la història. Però una altra opció que amb el pas de les dècades ha guanyat pes és crear decorats amb elements versàtils i simbòlics.

- a) **Llegiu l'acotació sobre el decorat que Àngel Guimerà va planificar, després feu memòria de com és el decorat de l'espectacle que heu vist. Compareu-los i expliqueu quins punts en contacte i quines diferències tenen.**

"Casa-molí a pagès. La cuina. Al fons, banda esquerra, una porta sobre dos graons que estarà coberta per una cortina. Al fons, banda dreta, porta gran que dóna a un porxo; pel costat dret del porxo s'anirà cap al lloc de les moles; més enllà del porxo hi haurà cases, arbres, etc. A la banda dreta de l'escena una porta. A la banda esquerra, en primer terme, la llar, i en segon terme una porta petita. Al mig de l'escena una taula de menjar. Pertot cadires, bancs, eines del molí, sacs de blat, etc."

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- b) Feu un projecte escenogràfic per a **Terra Baixa** considerant que l'heu de representar al vostre centre. Tingueu present de quin espai i de quins materials disposeu.

10. Vestuari.

A continuació llegiràs una sèrie de paraules relacionades amb la roba habitual a la Catalunya del segle XIX. Dibuixa dos figurins, un de noia i un de noi, on quedi ben clar a quina peça correspon cada paraula

NOIA: xarxa o gallana, mitenes, brusa, corpinyo, faldilla, davantal, enagües, bombatxos, mitges, espadnyes de vetes.

NOI: barretina, camisa, samarra, faixa, pantalons, mitjons, espadnyes de vetes.

***Informació útil:** si voleu tenir més informació sobre vestuari de totes les èpoques la trobareu al museu tèxtil de Barcelona:

<http://ajuntament.barcelona.cat/museudeldisseny/ca/colleccio/arts-textils-i-indumentaria-histor>

www.transeduca.com
info@transeduca.com
911 138 140

11. Investigació.

Terra Baixa ha estat representada centenars de vegades arreu del món i això ha estat possible gràcies a les nombroses traduccions del text. Busca informació a la biblioteca o a l'aula d'informàtica i elabora un llistat de totes les llengües a les quals ha estat traduïda.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

transeduca

www.transeduca.com

info@transeduca.com

911 138 140